

Το Σύνθημα έχει την Δική του Ιστορία

Ίσως ένα από τα πρώτα συνθήματα που φώναξα σε διαδήλωση, τότε στις πρώτες μέρες μετά την πτώση της χούντας, ήταν το «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες». Ήταν το σύνθημα που λάνσαρε ο Ανδρέας Παπανδρέου ως σήμα κατατεθέν του μικρού τότε κόμματος, του ΠΑΣΟΚ, το οποίο προσπαθούσε να σπάσει τον δικομματισμό Δεξιάς και Κέντρου, διεμβολίζοντας παράλληλα την «παραδοσιακή» Αριστερά. Πέραν των κομματικών ανταγωνισμών της εποχής, επρόκειτο για σύνθημα με βαθιές ρίζες στο ουμανιστικό ρεύμα των δύο προηγούμενων δεκαετιών καθώς και στον αντιδικτατορικό αγώνα, με σαφείς μάλιστα αναφορές στην Εθνική Αντίσταση της δεκαετίας του '40.

Το σημείο αναφοράς εκείνου του «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες» δεν ήταν τα άτομα ή η «φυλή» αλλά η απαίτηση να αποκτήσει ουσιαστικό λόγο η κοινωνία, ο λαός, θέτοντας τέρμα στην απονομή των προνομίων της εξουσίας από ξένες αντιπροσωπείες συνεπικουρούμενες στο «έργο» τους από την συστηματική τρομοκρατία του παρακράτους, από τις δολοπλοκίες του Παλατιού, από τις βιαιότητες της Ασφάλειας. Όταν φωνάζαμε με πάθος το «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες», το συναίσθημα μας δεν είχε τίποτα απολύτως να κάνει με την φιλοδοξία του αποκλεισμού του «ξένου» ή με την πεποίθηση περί μιας δήθεν ανωτερότητας της φυλής μας. Νιώθαμε ότι είμασταν «ένα» με τον Αμερικανό διαδηλωτή εναντίον του πολέμου του Βιετνάμ, τον Παλαιστήνιο που πάλευε για το τέλος της κατοχής στην Δυτική Όχθη, τον Κάτοικο του Ανατολικού Πακιστάν (Μπαγκλαντές σήμερα) που υπέφερε κάτω από την μπότα του Δυτικοπακιστανικού στρατού, κλπ.

Από τότε κύλησε νερό πολύ στο αυλάκι. Η χροιά της πολιτικής εξουσίας άλλαξε. Τα «πολιτικά αγαθά» υποβιβάστηκαν ενώ τα χρηματοπιστωτικά είδαν τις «μετοχές» τους να ανέρχονται στα ύψη. Από τα μέσα της δεκαετίας του '70, παγκοσμίως, περισσότερη εξουσία είχε ένας τραπεζίτης μεσαίας τράπεζας απ' ό,τι πρωθυπουργός χώρας. Όπως συμβαίνει με τα επαγγέλματα των οποίων η «χλιδή» είναι αντιστρόφως ανάλογη του αριθμού των γυναικών που καταφέρνουν να αναρριχηθούν στην κορυφή τους (π.χ. διδακτικό προσωπικό σχολείων, δικαστικό σώμα), έτσι και με την πολιτική: όσο μειωνόταν η εξουσία που αποδίδει το υπουργικό αξίωμα (ή η ίδια η πρωθυπουργία) τόσο υποχωρούσαν τα «στεγανά» και τα εν γένει εμπόδια στην αναρρίχηση σε κυβερνητικά πόστα εκείνων με τους οποίους κάποτε διαδηλώναμε μαζί υπέρ της «λαϊκής κυριαρχίας».

Στις δύο δεκαετίες που ακολούθησαν, η «λαϊκή κυριαρχία» που είχε εξασφαλιστεί μέσα από την υιοθέτηση συνθημάτων όπως το «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες» εκφυλλίστηκε στην κομματική ασυδωσία που άφησε την χώρα ανοχύρωτη μπροστά στην επερχόμενη λαίλαπα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που ξέσπασε το 2008. Τα ξένα κέντρα εξουσίας δεν χρειάζονταν πλέον ούτε τον στρατό ούτε το παρακράτος ούτε την Ασφάλεια ώστε να έχουν τον «γάιδαρό τους δεμένο»: αρκούσε η «πειθαρχία» των αγορών, ιδίως των αγορών χρήματος, για να είναι δεδομένο πως καμία πολιτική δεν θα εισαγόταν από την ελληνική κυβέρνηση τέως

διαδηλωτών της δεκαετίας του '70 η οποία θα διακινδύνευε τα συμφέροντά τους. Έτσι, οι τέως διαδηλωτές που χειρίζονταν στην εξουσία, αντί να αλλάξουν τον κόσμο, άλλαξαν τους εαυτούς τους, επιδιδόμενοι με μαεστρία στον ραντιερισμό και στο μοίρασμα των ολιγοπωλιακών λαφύρων που τους προσέφερε απλόχερα η εξουσία μιας μικρής μεν αλλά «ευρωπαϊκής» χώρας δε.

Κι όταν ήρθε η Κρίση, κανένας από τους μοχλούς της εξουσίας δεν λειτουργούσε πλέον. Χωρίς ερείσματα στην «λαϊκή κυριαρχία», το κόμμα που «ανδρώθηκε» μέσα από το ουμανιστικό «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες» του 1974, το ΠΑΣΟΚ, παρέδωσε και τους Έλληνες και την Ελλάδα στην πιο ανόητη πολιτική αντιμετώπισης Κρίσης από την περίοδο 1929-1932 (επί κυβέρνησης Χέρμπερτ Χούβερ στις ΗΠΑ της Μεγάλης Ύφεσης). Μια πολιτική της οποίας το μόνο ουμανιστικό χαρακτηριστικό είναι ότι δεν διακρίνει μεταξύ Ελλήνων, Πορτογάλων, Ισπανών, Ιταλών και Γερμανών εργαζόμενων: τους συνθλίβει όλους, τουλάχιστον μακροπρόθεσμα, το ίδιο.

Η Ιστορία, όταν αγνοείς τα μαθήματά της, είναι ιδιαίτερα μνησικάκη αλλά και εφευρετική ως προς την τιμωρία που σου επιφυλάσσει. Για το ΠΑΣΟΚ, που ξεκίνησε την δική του ιστορία με το «Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες», επιφύλαξε την απόλυτη ειρωνεία: Την αντιστροφή του συνθήματος και την μετάλλαξή του στο κεντρικό σύνθημα της Χρυσής Αυγής. Με τρόπο που υπενθυμίζει πόσο εύθραυστο είναι το νόημα μιας ακολουθίας λέξεων, το ουμανιστικό σύνθημα που εξέφραζε την δίψα για αλληλεγγύη μεταξύ λαών που πάσχιζαν να αποκτήσουν φωνή και λόγο, μετατράπηκε στο πιο μισανθρωπικό σύνθημα που στόχο έχει την νομιμοποίηση της βίας εναντίον του «ξένου», του «άλλου», του «διαφορετικού».